

ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВПЛИВУ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Статтю присвячено дослідженню загальнотеоретичних питань щодо особливостей застосування заходів впливу за правопорушення в інформаційній сфері, визначено види відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері.

Ключові слова: інформаційні правовідносини, інформація, заходи впливу, інформаційні правопорушення.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства інформація має дуже важливе значення. На наш погляд, це зумовлено бурхливим розвитком інформаційних потоків в усіх сферах суспільного життя (промисловість, торгівля, освіта, фінансово-кредитна сфера тощо). Фактично наразі інформація виступає тією рушійною силою, що визначає вектор подальшого розвитку технологій та ресурсів в цілому. Як зазначає А. О. Волкова, з 2014 року Україна активно розбудовує інформаційне суспільство, у зв'язку із чим існує потреба у створенні ефективної системи забезпечення прав і свобод особи на вільне одержання, поширення і використання інформації як важливої умови демократичного розвитку. За слушним переконанням дослідниці, складність побудови та реалізації цієї системи полягає у відсутності ефективного механізму захисту інформаційних правовідносин [2, с. 72]. У цій ситуації слід наголосити на важливості захисту прав, свобод та законних інтересів суб'єктів інформаційних правовідносин.

Відповідно до ст. 27 Закону України «Про інформацію» [14] порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України. Наведений нормативно-правовий акт є одним з вихідних у регулюванні інформаційних відносин й передбачає різногалузеву відповідальність за правопорушення у вказаній сфері. Зазначимо, що такий підхід закріплено не лише в Україні, а й в нормативно-правових актах Республіки Білорусь [11], Республіки Казахстан [10] та деяких інших держав.

Серед науковців існують підходи, згідно з якими за інформаційні правопорушення настає інформаційно-правова відповідальність. Так, Г. М. Писаренко відзначає, що цей вид відповідальності є самостійним видом відповідальності за інформаційні правопорушення й має законодавче підґрунтя [12, с. 15]. На нашу думку, наведене твердження є помилковим зважаючи на те, що, по-перше, для виділення галузевої юридичної відповідальності існує потреба у визнанні інформаційного права як самостійної галузі права й встановлення інформаційної відповідальності та її специфічних характеристик, закріпленні заходів такої відповідальності саме в актах інформаційного законодавства. По-друге, наразі чинне законодавство України не передбачає окремих специфічних заходів інформаційної відповідальності. Як ми вже вказували вище, закріплено адміністративну, цивільну й дисциплінарну відповідальність за вчинення правопорушень в інформаційній сфері, а також кримінальну – за вчинення злочинів. При цьому підстави для застосування того чи іншого виду відповідальності та суб'єктний склад буде відрізнятися.

У цьому контексті вбачається доцільним звернути увагу на тому, що держава (в особі уповноважених органів влади) здійснює вплив на суспільні відносини за допомогою різних способів правового регулювання. Так, йдеться про конкретні способи здійснення влади, за допомогою яких поведінка окремих членів суспільства направляється відповідно до встановлених в цьому суспільстві норм, що відбивають його волю та інтереси [7, с.10]. Зазвичай основними формами такого впливу з боку держави визнаються переконання та примус, які застосовуються у пере-

бігу реалізації відповідних відносин. Фактично, вказані методи мають спільні функції та цілі, у той же час підстави їх застосування та форми є різними. Порухення закріплених норм права виступає підґрунтям для застосування заходів впливу. Отже, зважаючи на викладене більш конструктивним вважаємо вести мову про заходи впливу за правопорушення в інформаційній сфері.

Аналіз останніх досліджень. Питання, пов'язані із дослідженням особливостей застосування заходів впливу за правопорушення в інформаційній сфері, були предметом дослідження таких науковців, як: В. В. Бєлевцева, А. О. Волкова, І. Ф. Корж, В. Я. Настюк, Г. М. Писаренко та ін. Однак з урахуванням стрімкого розвитку інформаційних правовідносин потребують переосмислення й оновлення вже існуючі підходи до їх регулювання, у тому числі й відносин щодо застосування заходів впливу в інформаційній сфері. З огляду на викладене, **метою цієї статті** є аналіз заходів правового впливу за порушення законодавства в інформаційній сфері.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж перейти до аналізу заходів впливу за інформаційні правопорушення, зупинимось на з'ясуванні змістовного наповнення категорії «заходи впливу». Так, в правовій науці сформувався декілька основних підходів щодо цього, зокрема, заходи впливу:

1) становлять собою як відповідальність (покарання правопорушника), так і застосування позитивних заходів впливу на поведінку учасників правовідносин, застосування певних заохочень або стимулів;

2) ототожнюються з юридичною відповідальністю за вчинення правопорушень (проступків) та злочинів у певній сфері [15 та ін.]. Розглянемо їх більш докладно.

Як ми зазначили, згідно з першим підходом заходи впливу розглядаються як сукупність стимулів, заохочень, заходів відповідальності, що застосовуються до учасників правовідносин для врегулювання їх поведінки у таких відносинах. На наш погляд, такий підхід є вельми широким й дискусійним, оскільки правове регулювання відносин в цілому можна розглядати також як певний вплив на поведінку учасників конкретних відносин з боку законодавця. Як вбачається, законодавець, регламентуючи ті чи інші правовідносини, визначає методи їх регулювання, встановлює межі можливої / належної поведінки, закріплює заходи відповідальності й визначає вектор правового становища кожного з суб'єктів.

У той же час вищевказана точка зору певною мірою має право на існування, оскільки законодавець може по-різному впливати на поведінку учасників інформаційних відносин (так само, як і будь-яких інших). При цьому все ж таки зазначимо, що у тако-

му разі більш обґрунтованим вважаємо розмежування термінології для позначення різних правових явищ. Так, відповідальність й стимули, заохочення за своєю суттю є різними правовими категоріями.

Другий підхід до характеристики заходів впливу передбачає ототожнення з юридичною відповідальністю за вчинення правопорушень (проступків) та злочинів у певній сфері. Зазначений підхід є найбільш розповсюдженим й використовується в актах чинного законодавства саме в контексті відповідальності за порушення встановлених правил поведінки, які закріплені у правових нормах. У цьому контексті деякі науковці наголошують на розмежуванні позитивної та негативної відповідальності. Наприклад, В. Н. Кудрявцев зазначає, що негативна відповідальність настає у випадку скоєння правопорушення, а позитивна – це відповідальність суб'єкта за майбутні вчинки й прагнення діяти лише в встановленому законодавством порядку [9, с. 43]. Схоже міркує й Р. Л. Хачатуров, стверджуючи, що формою реалізації позитивного аспекту відповідальності є добровільна правомірна поведінка, а негативного – державна-примусова форма реалізації як реакція на неправомірну поведінку учасника правовідносин [19, с. 24, 50]. На наш погляд, такий підхід не є аргументованим. По-перше, виходячи з ознак юридичної відповідальності, робимо висновок про те, що обов'язковим є наявність такої ознаки, як правова визначеність підстав та умов застосування такої відповідальності, чіткий перелік заходів відповідальності. У випадку з так званою позитивною відповідальністю така ознака відсутня, жоден нормативно-правовий акт в Україні наразі не містить визначення, підстав та заходів позитивної відповідальності. Крім того, невід'ємною умовою для застосування заходів відповідальності є наявність вини у діях чи бездіяльності особи, яка вчинила правопорушення або злочин.

По-друге, прагнення осіб до реалізації правомірної поведінки є проявом високого рівня правосвідомості та правової культури суб'єктів правовідносин. Фактично, йдеться про те, що учасники правовідносин зацікавлені у максимально правильній (у правовому сенсі) реалізації певних правовідносин з іншими суб'єктами для задоволення відповідних потреб та інтересів. По-третє, розподіл відповідальності на позитивну і негативну, на нашу думку, створює певну термінологічну плутанину й складнощі при взаємодії теорії (правової доктрини) та практики. Більш конструктивним вважаємо чітке розмежування термінології та однакості підхід до її використання.

Дещо інакше до визначення позитивної відповідальності в інформаційній сфері підходить О. В. Топчій. Зокрема, вчена зазначає, що це резуль-

таг дієвої інформаційної політики держави і виваженого правового механізму впливу на фізичну або юридичну особу, що віддзеркалюється через бажаний для держави і суспільства прояв правосвідомості особистості, високий рівень її правової культури, добровільне усвідомлення суб'єктом інформаційних правовідносин важливості правомірної поведінки особи [18, с. 220]. Ми погоджуємося з вченою щодо значення рівня правової культури та свідомості особи для правомірної поведінки, але все ж таки ще раз акцентуємо увагу на недоцільності виокремлення позитивних та негативних заходів впливу при регулюванні інформаційних відносин, так само як і позитивної та негативної відповідальності за такі правопорушення.

Розглядаючи категорію «заходи впливу», слід акцентувати увагу на тому, що заходи юридичної відповідальності – це лише частина всієї системи заходів впливу, які можуть застосовуватись до особи правопорушника. При цьому необхідно наголосити на тому, що заходи юридичної відповідальності за своїм цільовим призначенням є каральними, тобто метою їх застосування є покарання суб'єкта за відхилення від правомірної поведінки, передбаченої правовою нормою. Разом із цим метою застосування заходів впливу є не лише покарання правопорушника. Заходи впливу можуть застосовуватись з метою поновлення порушених прав, забезпечення існуючого до їх вчинення стану правовідносин, припинення правопорушень та ін. Фактично категорія «заходи впливу» за своїм змістовним наповненням є ширшою, ніж «юридична відповідальність».

У правовій доктрині існує чимало підходів до класифікації заходів впливу. Так, Т. О. Коломєць пропонує поділяти заходи адміністративного впливу за декількома критеріями в декілька етапів. Зокрема, залежно від підстав застосування виділяють дві базові підсистеми: а) заходи, пов'язані із протиправними діяннями; б) заходи, застосування яких не пов'язане із вчиненням протиправних діянь. До другої групи вчена відносить запобіжні заходи [8, с. 20]. На наш погляд, наведений поділ заходів впливу залежно від підстав застосування не є конструктивним, оскільки підстава застосування заходів впливу у відповідній сфері єдина – вчинення порушення встановленого нормами права порядку, тобто, правопорушення (проступок). Запобіжні заходи або як їх ще інколи називають – превентивні [15], як раз і спрямовані на недопущення вчинення правопорушень (наприклад, контрольні заходи). Вони застосовуються для того, аби не допустити порушення правових норм відповідним суб'єктом. У цьому контексті доречно навести міркування О. Ткалі, яка зазначає, що за допомогою запобіжних (превентивних, попереджувальних) заходів впливу створюються необхідні

умови для своєчасного і належного дотримання норм чинного законодавства й відвертаються можливі у майбутньому несприятливі наслідки, якщо б такі заходи не були проведені [17].

Вбачається доцільним поділяти заходи впливу залежно від мети їх застосування на правоприминаючі, правовідновлювальні (забезпечувальні) та каральні заходи впливу. Зупинимось на їх розгляді більш детально. А. М. Тимченко вказує, що приминаючі заходи застосовуються певним способом до порушника правових норм з метою оперативного припинення протиправної поведінки особи і примушують його не робити того, що заборонено правовою нормою [16, с. 107]. Інакше розмірковує С. Н. Кожевніков, вказуючи основною особливістю правоприминаючих заходів відсутність покарання при їх застосуванні [9, с. 124]. З одного боку, такий підхід є цілком логічним з огляду на те, що правоприминаючі заходи застосовуються саме з метою оперативного припинення правопорушення. З іншого – така характеристика притаманна не лише заходам припинення, а й заходам забезпечення (правовідновлення), а отже не може вважатися виключною ознакою правоприминаючих заходів впливу.

На наше переконання, правоприминаючі заходи впливу спрямовані на усунення протиправних діянь (дій чи бездіяльності) суб'єктів відповідних, у тому числі й інформаційних, правовідносин, за їх допомогою неправомірною поведінкою учасників цих відносин узгоджується із вимогами, що закріплені в приписах відповідного галузевого законодавства.

Пояснимо це на прикладі заходів адміністративно-правового впливу за інформаційні правопорушення. На наш погляд, система таких заходів є достатньо розгалуженою. Так, з усієї системи адміністративних стягнень, закріплених ст. 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення [6], за здійснення інформаційних правопорушень встановлені такі заходи адміністративного впливу, як: (1) попередження; (2) штраф; (3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; (4) конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; (5) відшкодування збитків; (6) виправні роботи тощо. При цьому за деякі правопорушення в інформаційній сфері вказані заходи впливу передбачаються як основні та безальтернативні, в деяких випадках законодавець закріплює основні та додаткові заходи впливу, а іноді передбачає варіативність. Крім того, необхідно акцентувати увагу на тому, що вищевказані заходи впливу різняться за характером їх застосування. Йдеться, зокрема, про впровадження деяких заходів в судовому порядку, а деяких – в позасудовому (попередження, штраф тощо).

На підставі аналізу заходів адміністративно-правового впливу констатуємо, що до групи правоприпиняючих заходів доцільно віднести оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення; позбавлення права обіймати певні посади; позбавлення права займатися певним видом діяльності. До каральних заходів адміністративно-правового впливу в інформаційній сфері, на нашу думку, слід віднести такі, як-от: штраф, конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом правопорушення. Показово, що саме каральні заходи впливу передбачаються найчастіше за інформаційні правопорушення.

При розгляді заходів адміністративно-правового впливу за правопорушення в інформаційній сфері на порядок денний виходить низка актуальних питань, одним з яких є необхідність систематизації таких правопорушень в окремий розділ Кодексу України про адміністративні правопорушення, оскільки наразі вони розпорозені по всьому нормативно-правовому акту. Для оптимізації існуючого нормативно-правового матеріалу щодо настання й застосування адміністративної відповідальності за інформаційні правопорушення пропонуємо створити окрему главу «Адміністративні правопорушення в інформаційній сфері».

По-іншому складається ситуація стосовно забезпечувальних заходів впливу, відзначимо, що наразі немає досліджень, присвячених з'ясуванню сутності заходів забезпечення у сфері регулювання інформаційних відносин. Забезпечувальні заходи в інформаційних відносинах – це сукупність заходів впливу, застосування яких передбачено актами інформаційного законодавства, що реалізуються у чітко визначений спосіб, до суб'єкта інформаційних правовідносин, яким порушено відповідні правові норми, з метою відшкодування заподіяної матеріальної шкоди і відновлення порушеного права суб'єкта інформаційних відносин. Показово, що такі заходи мають різногалузеві підстави й можуть бути адміністративно-правовими, цивільно-правовими. До кола таких заходів доцільно віднести саме відшкодування заподіяної шкоди (збитків). Відповідно до ст. 40 Кодексу України про адміністративні правопорушення якщо у результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянину, підприємству, установі або організації, то під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення може одночасно вирішити питання про відшкодування винним майнової шкоди, якщо її сума не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а суддя районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду - незалежно від розміру шкоди.

В інших випадках питання про відшкодування майнової шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, вирішується в порядку цивільного судочинства. За тестом цієї публікації ми вже вказували, що за інформаційні правопорушення застосовується й цивільно-правова відповідальність. У ч. 2 ст. 16 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) закріплено такі способи захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: 1) визнання права; 2) визнання правочину недійсним; 3) припинення дії, яка порушує право; 4) відновлення становища, яке існувало до порушення; 5) примусове виконання обов'язку в натурі; 6) зміна правовідношення; 7) припинення правовідношення; 8) відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; 9) відшкодування моральної (немайнової) шкоди; 10) визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. При цьому суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках [20].

О. П. Гуйван з цього приводу зазначає, що захист порушених суб'єктивних прав особи у сфері інформаційних відносин у цивільно-правовому порядку здійснюється не лише шляхом застосування заходів впливу, зазначених у ст. 16 Цивільного кодексу України, а й іншими охоронними нормами зобов'язального права [4, с. 91]. Вчена підкреслює, що свої особливості має цивільно-правовий захист і у відносинах, де інформаційні правопорушення трапляються в сферах, опосередковуваних іншим, ніж приватноправове, регулюванням. Зокрема, у разі порушення особистих немайнових прав особи, пов'язаних з незаконним проведенням в ході розслідування кримінального провадження, виїмки документів, інформації, проведення оперативно-пошукових заходів, що обмежують особисті права громадян чи поширюють про них конфіденційну або неправдиву інформацію. Наприклад, Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» передбачає можливість відшкодування матеріальної та моральної шкоди. Якщо національні правозастосовні органи не вчиняють необхідних захисних дій, то це кваліфікується як порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3, с. 114-115].

У ст. 278 ЦК України передбачено такий спеціальний спосіб захисту, як заборона (припинення) поширення інформації, через що порушуються особисті немайнові права. Необхідність запровадження цього способу захисту пояснюється досить значною

його ефективністю, у тому числі і в превентивному плані. Йдеться про нормативне положення, згідно з яким у разі, якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене у газеті, книзі, кінофільмі, телепередачі тощо, які готуються до виходу в світ, суд може заборонити їх випуск до його усунення, а якщо вони вже випущені, суд може заборонити (припинити) їх розповсюдження до усунення цього порушення [3, с. 115]. На підставі вищевикладеного можемо зробити висновок, що система заходів цивільно-правового впливу у сфері інформаційних правовідносин є більш розгалуженою, аніж система заходів адміністративно-правового впливу у зазначеній сфері. Потрібно акцентувати увагу на тому, що на відміну від адміністративно-правових заходів впливу, серед цивільно-правових превалюють забезпечувальні й правоприпиняючі заходи.

Ми вище зазначали, що за інформаційні правопорушення можуть застосовуватись заходи дисциплінарно-правового впливу. Г. М. Писаренко вказує, що дисциплінарна відповідальність в інформаційній сфері застосовується до працівників підприємств, установ, організацій відповідно до положень, статутів, правил внутрішнього трудового розпорядку та інших актів [12, с. 17]. Як вбачається, особливістю застосування дисциплінарних заходів впливу є наявність специфічних відносин та суб'єктного складу. Йдеться про те, що це саме працівник підприємства, установи, організації вчиняє інформаційне правопорушення, а застосовувати такі заходи впливу може керівник такого підприємства, установи, організації, тобто, органом, якому надано право прийняття на роботу (обрання, затвердження і призначення на посаду) даного працівника. На працівників, які несуть дисциплінарну відповідальність за статутами, положеннями та іншими актами законодавства про дисципліну, дисциплінарні стягнення можуть накладатися також органами, вищестоящими щодо вищевказаних органів. Працівники, які займають виборні посади, можуть бути звільнені тільки за рішенням органу, який їх обрав, і лише з підстав, передбачених законодавством [5, ст. 1471].

Більш детально до аналізу дисциплінарної відповідальності в інформаційному праві підходить А. А. Барікова, вказуючи на наявність двох видів дисциплінарної відповідальності в інформаційному праві: загальна (поширюється на переважну більшість працівників; настає на підставі норм КЗпП і правил внутрішнього трудового розпорядку) і спеціальна (застосовується щодо працівників, на яких поширюється дія статутів і положень про дисципліну, що визначають загальні обов'язки відповідних працівників, заходи дисциплінарного стягнення та коло осіб, уповноважених їх застосовувати, порядок накладення й оскарження стягнень) [1, с. 136]. Науко-

вець зазначає, що загальна дисциплінарна відповідальність в інформаційному праві стосується тих працівників, трудова функція яких відповідно до умов трудового договору пов'язана із забезпеченням обігу інформації, виконанням інших обов'язків у сфері здійснення діяльності в інформаційному просторі [1, с. 137]. Порядок притягнення до загальної дисциплінарної відповідальності встановлений Кодексом законів про працю України та підзаконними актами. Відповідно до ст. 147 КЗпП України за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення, як-то: 1) догана; 2) звільнення. Законодавством, статутами і положеннями про дисципліну можуть бути передбачені для окремих категорій працівників й інші дисциплінарні стягнення [13].

Правове регулювання спеціальної дисциплінарної відповідальності здійснюється на рівні законів, статутів і положень (наприклад: Закон України "Про державну службу"; Закон України "Про телекомунікації" тощо). Крім того, спеціальні заходи впливу є більш суворими, порівняно із загальними заходами дисциплінарного впливу. Так, йдеться про застосування такого заходу впливу, як попередження про неповну службову відповідність [13, ч. 1 ст. 66]. На нашу думку, вказані за текстом заходи дисциплінарного впливу за своєю суттю до різних груп таких заходів, оскільки вони мають різну мету застосування, зокрема, звільнення є правоприпиняючим заходом, догана – каральним. При цьому слід відзначити, що застосування дисциплінарних заходів впливу є досить складним з огляду на те, що характеризується підвищеним рівнем розсуду керівника відповідного підприємства, установи або ж організації, тобто, роботодавця. Фактично застосування таких заходів є правом, а не обов'язком останнього.

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що міжгалузевий характер чинного інформаційного законодавства України зумовлює потребу у проведенні подальшого поглибленого аналізу заходів впливу за правопорушення в інформаційній сфері з метою забезпечення інформаційної безпеки людини, держави та суспільства. На конкретних прикладах позначено, що заходи впливу за інформаційні правопорушення можна поділити за такими підставами: а) цільове призначення (забезпечувальні, правоприпиняючі та каральні); б) значення – основні й додаткові (в межах конкретного заходу примусу); в) варіативність – безальтернативні (за відповідне правопорушення передбачається лише конкретний захід впливу) й альтернативні (передбачається декілька примусових заходів за вчинення конкретного правопорушення, уповноважений на застосування примусових заходів має можливість обирати); г) порядок застосування – судовий і позасудовий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барікова А. А. Дисциплінарна відповідальність за законодавством України про працю. *Інформація і право*. 2014. № 1 (10). С. 131-140.
2. Волкова А. О. Особливості юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. 2014. № 1 (41). С. 72-80.
3. Гуйван О. П. Сутнісні характеристики цивільно-правових санкцій за правопорушення в інформаційній сфері. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 4. С. 113-117.
4. Гуйван О. Підстави та порядок застосування юридичної відповідальності за інформаційні правопорушення. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018. № 1. С. 88-91.
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n816>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n60>.
7. Козюбра Н. И. Убеждение и принуждение в советском праве на современном этапе коммунистического строительства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Киев, 1968.
8. Коломоєць Т. О. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу. *Право України*. 2003. № 2. С. 20-32.
9. Кудрявцев В. Н. Закон, поступок, ответственность. Москва: Наука, 1986. 286 с.
10. Об информатизации: Закон Республики Казахстан от 24.11.2015 г. № 418-V. URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=33885902.
11. Об информации, информатизации и защите информации: Закон Республики Беларусь от 10.11.2008 г. № 455-З. URL: <https://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H10800455>.
12. Писаренко Г. М. Підстави юридичної відповідальності в інформаційній сфері. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2017. № 2 (56). С. 14-17.
13. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n669>.
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n181>.
15. Продаєвич В. О. Місце адміністративної відповідальності в системі заходів адміністративного примусу: автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2007. 19 с.
16. Тимченко А. М. Види примусових заходів у податковому праві: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Ірпінь, 2011. 210 с.
17. Ткаля О. Адміністративно-правовий вплив на неправомірну поведінку: теоретичний аспект. 2016 р. С. 425-450. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6680/Tkalya%20Administrativne.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
18. Топчій О. В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Ужгород, 2019. 479 с.
19. Хачатуров Р. Л. Общая теория юридической ответственности. Санкт-Петербург: Юридический центр «Пресс», 2007. 950 с.
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

REFERENCES

1. Barikova A. A. (2014). Dystsyplinarna vidpovidalnist za zakonodavstvom Ukrainy pro pratsiu. *Informatsiia i parvo – Information and law*, 1 (10), 131-140 [in Ukrainian].
2. Volkova A. O. (2014). Osoblyvosti yurydychnoi vidpovidalnosti za pravoporushennia v informatsiinii sferi. *Pravova informatyka – Legal informatics*, 1 (41), 72-80 [in Ukrainian].
3. Huivan O. P. (2017). Sutnysni kharakterystyky tsyvilno-pravovykh sanktsii za pravoporushennia v informatsiinii sferi. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 4, 113-117 [in Ukrainian].
4. Huivan O. (2018). Pidstavy ta poriadok zastosuvannia yurydychnoi vidpovidalnosti za informatsiini pravoporushennia. *Jurnalul juridic national: teorie și practică – National Legal Journal: Theory and Practice*, 1, 88-91 [in Ukrainian].

5. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 10.12.1971 r. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#n816> [in Ukrainian].
6. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 r. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n60> [in Ukrainian].
7. Kozyubra N. I. (1968). Ubezhdniye i prinuzhdniye v sovetskom prave na sovremennom etape kommunisticheskogo stroitelstva: *Extended abstract of candidate's thesis*. Kiyev [in Russian].
8. Kolomoiets T. O. (2003). Klasyfikatsiia zakhodiv administratyvno-pravovoho prymusu. *Pravo Ukrainy - The law of Ukraine*, 2, 20-32 [in Ukrainian].
9. Kudryavtsev V. N. (1986). Zakon. Postupok. Otvetstvennost. Moskva: Nauka [in Russian]
10. Ob informatizatsii: Zakon Respubliki Kazakhstan ot 24.11.2015 g. № 418-V. URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=33885902 [in Russian].
11. Ob informatsii, informatizatsii i zashchite informatsii: Zakon Respubliki Belarus ot 10.11.2008 g. № 455-Z. URL: <https://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H10800455>. [in Russian].
12. Pysarenko H. M. (2017). Pidstavy yurydychnoi vidpovidalnosti v informatsiinii sferi. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo - State and regions. Seria: Law*, 2 (56), 14-17 [in Ukrainian].
13. Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 r. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#n669> [in Ukrainian].
14. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#n181> [in Ukrainian].
15. Prodaievych V. O. (2007). Mistse administratyvnoi vidpovidalnosti v systemi zakhodiv administratyvnoho prymusu: *Extended abstract of candidate's thesis*: 12.00.07. Kyiv, 2007 [in Ukrainian].
16. Tymchenko A. M. (2011). Vydy prymusovykh zakhodiv u podatkovomu pravi: *Extended abstract of candidate's thesis*: 12.00.07. Irpin [in Ukrainian].
17. Tkalia O. (2016). Administratyvno-pravovyi vplyv na nepravomirnu povedinku: teoretychnyi aspekt. P. 425-450. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6680/Tkalya%20Administrativne.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
18. Topchii O. V. (2019). Administratyvno-pravove zabezpechennia informatsiinoi bezpeky nepovnoolitnikh v Ukraini: *Doctor's thesis*: 12.00.07. Uzhhorod [in Ukrainian].
19. Khachaturov R. L. (2007). Obshchaya teoriya yuridicheskoy otvetstvennosti. Sankt-Peterburg: Yuridicheskii tsentr «Press» [in Russian].
20. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

ВОДОРЕЗОВА СУСАННА

младший научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития
НАПрН Украины

**НЕКОТОРЫЕ РАЗМЫШЛЕНИЯ
ПО ПОВОДУ ПРИМЕНЕНИЯ МЕР ВОЗДЕЙСТВИЯ
ЗА ПРАВОНАРУШЕНИЯ В ИНФОРМАЦИОННОЙ СФЕРЕ**

В статье исследованы общетеоретические вопросы применения мер воздействия за правонарушения в информационной сфере, определены виды ответственности за правонарушения в информационной сфере.

Ключевые слова: информационные правоотношения, информация, методы воздействия, информационные правонарушения.

VODORIEZOVA SUSANNA

Junior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework
for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

SOME CONSIDERATIONS ON THE APPLICATION OF MEASURES OF INFLUENCE FOR OFFENSES IN THE INFORMATIONAL FIELD

Problem setting. The article is devoted to the study of general theoretical issues on the peculiarities of the application of measures of influence for offenses in the informational sphere, identifies the types of liability for offenses in the informational sphere.

Target of research. The purpose of this article is to analyze the measures of legal influence for violations of the law in the informational sphere.

Analysis of recent researches and publications. Issues related to the study of the peculiarities of the application of measures of influence for offenses in the informational sphere, were the subject of research by such scientists as: V. V. Belevtseva, A. O. Volkova, I. F. Korzh, V. Ya. Nastyuk, G. M. Pisarenko and others. However, given the rapid development of informational relations, existing approaches to their regulation, including relations on the application of measures of influence in the informational sphere, need to be reconsidered and updated.

Article's main body. Considering the category of "measures of influence", it should be emphasized that measures of legal responsibility are only part of the whole system of measures of influence that can be applied to the offender. It should be emphasized that the measures of legal responsibility for their intended purpose are punishable, ie the purpose of their application is to punish the subject for deviation from the lawful conduct provided by law. At the same time, the purpose of applying measures of influence is not only to punish the offender. Measures of influence can be used to restore the violated rights, to ensure the existing state of legal relations before their commission, the cessation of offenses, etc. In fact, the category of "measures of influence" in its content is broader than "legal liability".

Conclusions and prospects for the development. The intersectoral nature of the current information legislation of Ukraine necessitates further in-depth analysis of measures of influence for offenses in the informational sphere in order to ensure informational security of man, state and society. Specific examples indicate that measures of influence for informational offenses can be divided on the following grounds: a) purpose (security, suspending and punitive); b) values - basic and additional (within a specific coercive measure); c) variability - non-alternative (only a specific measure of influence is envisaged for the relevant offense) and alternative (several coercive measures are envisaged for the commission of a specific offense, the person authorized to apply coercive measures has the opportunity to choose); d) the procedure for application - judicial and extrajudicial.

Keywords: informational legal relations, information, measures of influence, informational offenses.